

Õiguskantsler

Hr Siim Kiisler
Keskkonnaministeerium
keskkonnaministeerium@envir.ee

Teie nr
Meie 17.01.2019 nr 7-4/181372/1900320

Ebamõistlikult pikk menetlusaeg

Austatud minister

OÜ Strobus palus õiguskantsleril kontrollida, kas Keskkonnaministeeriumi tegevus Sõrve looduskaitseala moodustamisel on olnud õiguspärane. Sõrve looduskaitseala moodustamise ettepanek esitati juba 2006. aastal. Möödunud 13 aasta jooksul ei ole otsustatud, kas Sõrve looduskaitseala moodustamise menetlus algatada või mitte.

Keskkonnaministeerium on rikkunud hea halduse tava, kuna ei ole suutnud otsust teha mõistliku aja jooksul. Pikk menetlusaeg riivab mitte üksnes OÜ Strobus, vaid kõigi kavandatava looduskaitsealaga hõlmatud kinnistuomanike omandiõigust ([Eesti Vabariigi põhiseadus](#) (PS) § 32) ning õigust heale haldusele (PS § 14). Menetluse kestel on ebaselge, kas looduskaitseala moodustatakse ning millised piirangud kaasnevad. Kaitstud ei ole ka loodusväärtused.

Rikkumise lõpetamiseks tuleb ministeeriumil otsustada, kas algatada Sõrve looduskaitseala moodustamise menetlus või sellest keelduda ja teha vajalikud menetlustoimingud. Arvestades, et senine menetlus on kestnud põhjendamatult kaua, tuleb järgnevad toimingud teha võimalikult kiiresti.

Looduskaitse alla võtmise kord

Loodusobjekti kaitse alla võtmise ettepaneku võib teha igäüks, kuid riikliku tähtsusega looduskaitseala menetlemise algatab ja menetlust juhib Keskkonnaministeerium ([looduskaitseaduse](#) (LKS) § 9 lg 1). Pärast ettepaneku saamist korraldab Keskkonnaministeerium ekspertiisi, millega hinnatakse loodusobjekti kaitse alla võtmise otstarbekust ja põhjendatust. Seejärel tuleb otsustada, kas kaitse alla võtmise menetlus algatada või sellest keelduda (LKS § 8 lg 4 ja lg 5).

Sõrve looduskaitseala moodustamise ettepanek esitati Keskkonnaministeeriumile 25.06.2006. Aastal 2007 tellis ministeerium riikliku tähtsusega Sõrve looduskaitseala moodustamise vajalikkuse hindamiseks ekspertiisi. Ekspertiisis märgiti, et loodusväärtuste kohta pole piisavalt infot, ning et kaitseala moodustamine olemasolevate teadmiste alusel pole põhjendatud.

Keskkonnaministeerium ei ole praeguseni looduskaitseala moodustamise menetlemise algatamise ega kaitse alla võtmisest keeldumise otsust teinud. Seega ei ole ministeerium 13 aasta jooksul kaitseala moodustamise ettepaneku suhtes seisukohta kujundanud.

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

Mõistlik menetlusaeg

Põhiseaduse § 14 sätestab isiku õiguse korraldusele ja menetlusele, sealhulgas õiguse heale haldusele. Kõigil kinnistuomanikel, keda Sõrve looduskaitseala moodustamine puudutab, on õigustatud ootus, et nende omandit puudutavad otsused tehakse mõistliku aja jooksul (RKHKo [3-3-1-5-11](#), p 19).

Looduskaitseseadus ei näe ette, millise tähtaja jooksul tuleks ala kaitse alla võtmine otsustada, mistõttu kohaldatakse [haldusmenetluse seadust](#) (HMS). HMS § 5 lg 2 kehtestab kohustuse korraldada haldusmenetlus eesmärgipäraselt ja tõhusalt, vältides sealjuures üleliigseid kulusi ja ebameeldivusi isikutele. HMS § 5 lg 4 sätestab, et kui õigusaktides pole menetlustähtaega ette nähtud, tuleb haldusmenetlus korraldada viivituseeta, see tähendab mõistliku aja jooksul (RKHKo [3-3-1-78-13](#), p 16). Mõistlik aeg on määratlemata õigusmõiste, mille sisustamisel tuleks lähtuda sarnaste küsimuste menetlemise tavapärasest praktikast (vt ka RKHKo [3-3-1-5-11](#), p 24).

Looduskaitseseaduse muutmise seaduse eelnõu (287 SE) [seletuskirjas](#) on öeldud, et põhimõtteliselt peaks olema võimalik teha ekspertiis, korraldada avalik väljapanek ja arutelu ning vormistada lõplik otsus, kas loodusobjekt kaitse alla võtta või mitte, 28 kuu jooksul (seletuskiri lk 4). Niisiis on Riigikogu pidanud mõistlikuks, et looduskaitseala moodustamise kohta otsuse tegemine ei tohiks üldjuhul aega võtta kauem kui kaks aastat ja mõned kuud. Seda ei saa pidada rangeks tähtajaks, aga sõltumata asjaoludest ei saa mõistlikuks pidada ka seda, et üksnes menetluse algatamise kohta otsuse tegemiseks kulub 13 aastat.

Nii pikk viivitus otsustamisel riivab märkimisväärselt kõigi kinnistuomanike õigusi, keda võimaliku kaitseala moodustamine puudutab. Põhiseaduse § 32 lg 2 järgi on igal õigus endal omandit vabalt vallata, kasutada ja käsutada. Kuni looduskaitseala moodustamise suhtes seisukoht puudub, võib potentsiaalse looduskaitsealaga hõlmatud kinnistutel peatada metsateatiste, ehitusloa, planeeringu, metsateatise, vee erikasutusloa, maavara kaevandamise jms loa menetluse (LKS § 8 lg 6). Tõenäoliselt peatatakse sellises olukorras mistahes toimingud, mida kinnistuomanik soovib enda kinnistuga teha ning mis vajavad luba, kui need võivad mõjutada loodusobjekti. See tähendab, et kinnistuomanik ei saa temale kuuluvat kinnisasja enda äranägemise järgi kasutada, ning pole selge, kas ja mis tingimustel on võimalik kinnistut kasutada edaspidi. Olenevalt määratavast kaitsevööndist võib kinnistul keelata majandustegevuse, loodusvarade kasutamise või isegi inimeste viibimise (LKS § 30 lg 2 p-d 1, 2 ja 4).

OÜ Strobuse ei saa praegu oma kinnistutel kasvavat metsa majandada, sest Keskkonnaamet peatas 03.07.2018 LKS § 8 lg-le 6 tuginedes metsateatiste menetlused. Metsateatiste menetlemise peatamiseks ei oleks alust, kui Sõrve looduskaitseala moodustamise menetluse algatamine oleks otsustatud mõistliku aja jooksul. Isegi juhul, kui praeguseks oleks otsustatud kaitseala moodustada, saaks OÜ Strobuse oma kinnistuid puudutavate piirangutega arvestada ning sellest lähtudes oma edasist tegevust korraldada. Sõltuvalt piirangutest võib omanik avaldada näiteks soovi oma kinnistu riigile võõrandada.

Märkisite, et Sõrve looduskaitseala moodustamise menetluse algatamise kohta pole seni otsust vastu võetud sellepärast, et koostöös kohaliku omavalitsuse ja huvigruppidega otsitakse Sõrve loodusmassiivi säilitamiseks parimaid lahendusi. Koostöö kohaliku omavalitsusega on tervitatav, kuid riikliku kaitseala moodustamise menetluse algatamine või sellest keeldumine koostööd ei välista. Siiani ei ole arusaadav, kas Keskkonnaministeeriumi hinnangul on tegemist kaitsealaga, mis vajab just riiklikku tähelepanu. Kuna lisauuringuid teeb Keskkonnaministeeriumist saadud

teabe järgi Harku vald, on praegu ebaselge ka see, kas Sõrve looduskaitsealale kaalutakse kohalikku või riiklikku kaitset. Kui Teie hinnangul looduskaitseala moodustamise üle otsustamiseks 2007. aastal tellitud ekspertiisist ei piisanud, tulnuks tellida uus nõuetekohane ekspertiis või hankida otsuse tegemiseks lisaandmeid.

Kiire otsustusprotsess on iseenesestmõistetavalt oluline ka looduse seisukohalt. Arvestades looduses pidevalt toimuvaid muutusi, on vaja teha ala kaitse alla võtmise menetluse algatamise otsus võimalikult kiiresti pärast ekspertiisi. Mida rohkem aega ekspertiisi tegemisest möödub, seda ebatäpsemad on looduses toimuvate protsesside tõttu ekspertiisiandmed. Seega kannatab oluliselt ka haldusmenetluse efektiivsus, sest pika viivituse tõttu tuleb võibolla koostada uus ekspertiis, mis omakorda toob kaasa aja- ja ressursikulu.

Palun andke hiljemalt 04.02.2019 teada, mis seisus on praegu Sõrve looduskaitseala menetlus.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Teadmiseks: OÜ Strobis